

มุมมองศิลปะ

บ้านที่สร้างจากศรัทธาและความเชื่อและความศรัทธาของศิลปิน

พิเชษฐ เป็ยร์กลีน¹

หากเราเปลี่ยนความคิดก็จะเปลี่ยนชีวิตได้...
(ว.วชิรเมธี คำนิยามหนังสือ *The secret*)

สวัสดิศรัทธาท่านผู้อ่านที่เคารพครับ ผมได้ห่างหายจากการเขียนเล่าความคิดและประสบการณ์ลงในหน้ามุมมองศิลปะไปเสียนานเห็นจะมีข้ออ้างถึงการแบ่งเวลาของการทำงานรอบๆ ตัวที่มีอย่างจำกัด กระนั้นอดไม่ได้ครับที่จะหาเวลาแวะเวียนมาเล่าสิ่งที่พบเห็นและรู้สึกสื่อสารกับแฟน ๆ ของวารสารที่ยังอยู่แน่นเหนียวดังแมงกั่วชีวิตฉบับนี้ เนื่องในโอกาสที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ของเรามีอายุ 40 ปี และบ้านหลังน้อยของเรา คณะศิลปกรรมศาสตร์มีอายุย่างเข้าปีที่ 6 หกปีผ่านไปครับที่เราสอนศิลปะให้กับศิลปินรุ่นเยาว์ลูกหลานของท่านจนเป็นที่รู้จักและประสบความสำเร็จในการประกวดศิลปะเวทีระดับชาติด้วยความเชื่อของเราดังที่ปรัชญาปิยะมโนธรรม ได้กล่าวในคำนิยามหนังสือ *The secret* ไว้ว่า

ความลับที่สำคัญที่สุดของผู้ที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้นคือ...เลือกที่จะคิดในสิ่งที่ปรารถนา หรือการทำอะไรจากความกลัวมากกว่าการเลือกที่จะคิดในสิ่งที่ไม่ปรารถนา หรือการทำอะไรจากความกลัว

เพราะ เมื่อเราคิดและคิดซ้ำกับเป้าหมายหรือสิ่งที่ปรารถนาแล้ว ความคิดนั้นจะเปลี่ยนเป็นความเชื่อ ซึ่งเมื่อเราเชื่อความคิด อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมของเราจะถูกผลักดันไปอย่างมีทิศทางเปรียบเสมือนหางเสือที่จะนำเราไปสู่สิ่งที่เราปรารถนาได้

สำคัญที่สุดครับและเมื่อเรามีความเชื่อแล้วความศรัทธาตามมาเป็นของคู่กัน เราศรัทธาในศิลปะรักในสิ่งที่เราสร้างสรรค์ กว่า 6 ปี ที่เราบ่มเพาะศิษย์ของเรา คือลูกและหลานของท่านจนประสบความสำเร็จจนมีผู้คว่ำรางวัลในเวทีของการประกวดศิลปกรรมไล่เรียงกันตั้งแต่ระดับภูมิภาคไปจนถึงระดับชาติน่าภาคภูมิใจนะครับ เพราะมันเป็นสิ่งยืนยันได้ว่า กว่าพันไมล์ที่เราอยู่ห่างจากเมืองหลวงของประเทศ ชัดเจนครับว่าระยะทางไม่เป็นที่กีดขวางใจๆ อันจะเป็นอุปสรรคต่อบุตรหลานผู้รักที่จะเชื่อและศรัทธาในวิถีของการทำงานศิลปะ เพราะเราเชื่อว่า...ทุกสิ่งที่เราคิดคือสิ่งที่จริงเป็นพลังชนิดหนึ่ง (บ๊อบ พรอคเตอร์. 2550:3) ความปรารถนาที่จะถ่ายทอดความคิด อารมณ์ความรู้สึกที่อยู่ในใจออกมาให้ปรากฏเป็นงานศิลปะด้วยเชื่อว่า

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

หน้าที่ของเราในฐานะมนุษย์ก็คือการยึดมั่นในความคิดคำนึงถึงสิ่งที่เราปรารถนาตั้งจิตให้แน่วแน่ และชัดเจนกับสิ่งที่ต้องการ จากนั้นก็เริ่มปฏิบัติการตามกฎที่ทรงอำนาจที่สุดกฎหนึ่งในจักรวาล นั่นคือกฎแห่งการดึงดูด คุณจะกลายเป็นสิ่งที่คุณคิดถึงมากที่สุดและคุณยังจะดึงดูดสิ่งที่คุณคิดถึงมากที่สุดเข้ามาด้วย (จอห์น อัสซาราฟ, 2550:8)

สิ่งสำคัญที่สุดอีกประการที่เราสอนให้ศิษย์ในคณะของเราสำนึกสอดคล้องกับในสิ่งที่บ็อบ พรอดเตอร์) กล่าวไว้ว่า...คุณต้องรู้ว่าคุณต้องการอะไรในชีวิตและคิดถึงสิ่งนั้นเป็นหลัก คุณก็จะดึงดูดสิ่งนั้นเข้ามาสู่ชีวิตของคุณได้...และหลักการนั้น สามารถสรุปด้วยสามคำง่ายๆ **ความคิด กลายเป็น ความจริง** (ไมค์ ดูลีย์, 2550:9)

การทำงานศิลปะให้ได้ผลนั้นต้องมีความคิดที่ครอบงำจิตใจหรือที่เราเรียกว่า แรงบันดาลใจ หรือเจตคติที่เป็นเหมือนแม่เหล็กหากเรามีความมุ่งมั่นในการทำงานศิลปะ กฎมันมีอยู่ว่า สิ่งเหมือนกันมีแรงดึงดูดเข้าหากันดังนั้นเจตคติใดๆ ก็จะต้องดึงดูดความคิดที่สอดคล้องกันตามธรรมชาติของมัน เรามีความเชื่อว่าเราคือผู้สามารถสร้างสิ่งเป็นนามธรรมอยู่ภายในใจให้ปรากฏเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ และมีคุณค่าคือความงามเป็นคุณสมบัติ เรามีโชคดีประการหนึ่งครับว่าเด็กที่เลือกมาเรียนกับเรานั้นมีความรักในศิลปะ มีศิลปะเป็นนิสัย ไม่มีใครบังคับให้เขามาเรียนในสาขาวิชานี้ ร้อยทั้งร้อยไม่ได้มาเพราะตามเพื่อน หรือเอาใจพ่อแม่ แต่มาเพราะความรักในศิลปะรักที่จะทำงานศิลปะแม้ว่าจะยังไม่รู้กันว่า **ศิลปะคืออะไร** จึงเป็นความโชคดีพิเศษของเราครับ ที่มีนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เกเร (อาจคือเงียบๆ ในบางคน)

ผมอยากจะบอกนักศึกษาของเราทุกคนครับว่าสิ่งที่คุณสร้างขึ้นมานั้นมันมีความหมายสำคัญต่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คุณคือเสาส่งสัญญาณที่เป็นมนุษย์และมีพลังเหนือเสาส่งสัญญาณโทรทัศน์ทุกช่องบนพื้นพิภพ คุณคือเสาส่งสัญญาณที่ทรงพลังอำนาจที่สุดในจักรวาล การกระจายคลื่นความถี่ของคุณสร้างชีวิตของคุณเองและสร้างโลก คลื่นความถี่ของคุณสามารถกระจายออกไปเกินเขตเมือง เขตประเทศ และโลกใบนี้ คลื่นดังกล่าวกระจายออกไปทั่วทั้งจักรวาลและคุณส่งออกไปด้วยการคิด (โจ วิเทล, 2550:9)

แต่มีข้อแม้นิดเดียวครับว่าศิลปะในทุกสาขาวิชานั้นคิดอย่างเดียวไม่ได้ ต้องลงมือทำและในทางกลับกัน ทำอย่างเดียวนั้นไม่ได้ต้องใช้ความคิดด้วย

นักศึกษานำเสนอผลการศึกษาจากกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางทัศนศิลป์

นักศึกษารับฟังข้อเสนอแนะจากคณาจารย์เป็นสิ่งสำคัญเพื่อการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ผมขอยกตัวอย่างการเรียนการสอนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางทัศนศิลป์ที่เราสอนกันในคณะเป็นรายวิชาสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในหลักสูตรศิลปบัณฑิต ถือว่าเขาเดินมาใกล้ถึงเส้น

ชัยเต็มที ทั้งรูปแบบทางศิลปะความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและความรู้ในเชิงวิชาการสำหรับการเตรียมบินท่องไปในโลกกว้างหลังจากการจบการศึกษาผมจะนำท่านผู้อ่านชมผลงานการสร้างสรรค์ของคุณหลานท่านซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งการทำงานศิลปะของเขาได้เดินทางมาถึงจุดที่มีความเข้มข้นที่สุดของหลักสูตรในรายวิชาโครงการงานการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมครับ

ผลงานของ ดวงกมล ขอดนวล นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาโครงการงานการสร้างสรรค์ดวงกมลศึกษาเรื่องเรือประมงจากความประทับใจในรูปร่าง

และรูปทรงของเรือในมุมมองต่างๆ จากนั้นก็ทำการทดลองค้นหาเทคนิควิธีการสร้างผลงานด้วยสีน้ำมันและผสมด้วยสีอื่น ๆ หลากหลายบนไม้กระดานที่มีการเจาะร่องลึกโดยมีเป้าหมายสำคัญคือผลงานต้องมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งกระบวนการสร้างผลงานและแง่มุมที่สื่อสารออกมาจากความคิด ความรู้สึกของผู้สร้างผลงาน จนมาลงตัวตรงที่ซากของเรือที่ผ่านอายุการใช้งานมาอย่างหนักและยาวนานส่งผลต่อความรู้สึกของ ดวงกมล เปรียบได้กับชีวิตที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมาอย่างรู้รสถึงวันเวลาที่ต้องซ่อมแซมหรือต้องปลดระวางเนื้อหาทางศิลปะที่ดวงกมลนำเสนอ นั่น เป็นเรื่องราวของชีวิตครับแต่เขาไม่จำเป็นต้องเขียนเป็นรูปคน ในความหมายของการสื่อสารหากผมจะชี้นำท่านผู้อ่านที่ชีวิตของท่านเปรียบเสมือนเรือจ้างภาพนี้ก็ไม่ได้แตกต่างครับ

ดวงกมล ขอดนวล นั้นเป็นนักศึกษาที่มีผลงานดีเด่นได้รับการคัดเลือกให้ไปศึกษาดูงานที่สหรัฐอเมริกาในปลายปี พ.ศ.2550 นี้

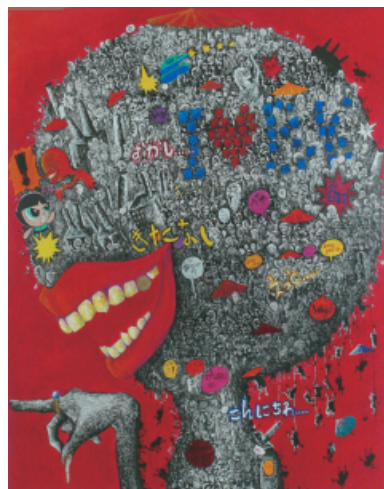

ภาพต่อมาเป็นผลงานของ สยมภู ยมุนา นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาโครงการสร้างสรรค์ ความประทับใจจากสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ของเรา ด้วยเทคนิคจิตรกรรม สีอคริลิกและผสมด้วยสื่ออื่น ๆ บนพื้นผ้าใบ บุคลิกภาพ ของสยมภู เป็นคนเงียบๆ ครั้นพูดแต่น้อยเท่าที่ ต้องการสื่อสารผลงานศิลปะของเขาจึงเป็นสิ่ง เดียวกันกับตัวตนของเขา มุมมองของบ้านมีความ เงียบแต่กลับรู้สึกได้ถึงชีวิตของผู้ที่อยู่อาศัย โดยไม่ต้องมีภาพตัวคนปรากฏให้เห็นในภาพคุณค่า ของภาพนี้คือความเหมือนจริงที่มีคุณค่ามากกว่า ความเหมือนจริงเพียงภาพถ่าย ด้วยความสามารถ ในการเขียนภาพที่เรียกว่าฝีมือและความรู้สึกสงบ เงียบจากใจของผู้สร้างงาน สิ่งนี้เองครับเป็นความ พิเศษของศิลปะและเป็นสิ่งพิเศษเฉพาะตัวของ ศิลปิน

สยมภู ยมุนา เพิ่งจะได้รับรางวัลเหรียญ เงิน จากการประกวดศิลปกรรมรุ่นเยาว์ ศิลป์ พีระศรี เป็นรางวัลระดับชาติประจำปี พ.ศ.2550 นี้ เช่นกันครับ

ผลงานที่น่าสนใจในอีกรูปแบบหนึ่งของนัก ศึกษาชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาโครงการสร้างสรรค์ รัตรี สนิ ภาพทิวทัศน์ที่เราคุ้นเคย ภาพของดวงตาหรือ ต้นตาลที่พบเห็นอยู่ทั่วไปในเขตชนบท สภาพของ ท้องทุ่งที่สวยงามอยู่ในใจของ รัตรี สนิ แต่เหนือไป กว่านั้นคือความหวงแหนต่อสภาพธรรมชาติที่ งดงามนั้นกำลังหดหายไปทุกเมื่อเชื่อกันกลับกลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร ถนน เมืองคอนกรีต การ สะท้อนความงามและการกระตุ้นเตือนผู้คนที่ทำให้ โลกร้อนเป็นภาวะที่ศิลปินเองต้องมีส่วนร่วมในการร่วม รับผิดชอบ รัตรีจึงได้สะท้อนความคิดนี้สื่อสารไป ยังผู้ชมที่มีโอกาสได้เห็นผลงานของเขา

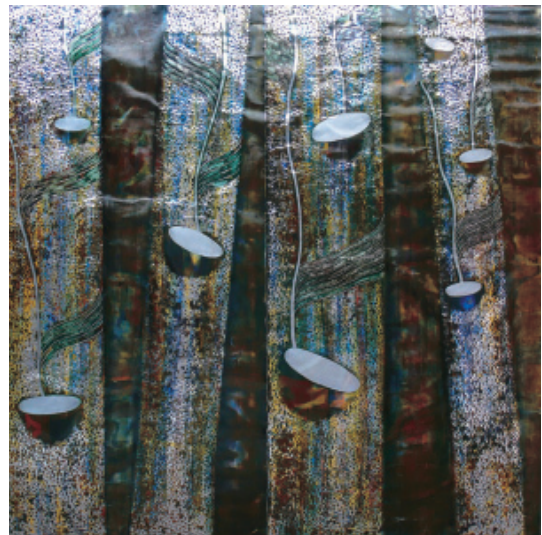

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาโครงการ สร้างสรรค์ของเรานั้นผลงานที่แต่ละคนสร้างขึ้นมี

ความหลากหลายอารมณ์ ทั้งในแง่แนวความคิดและ
อารมณ์ความรู้สึก ผู้สอนมีหน้าที่เพียงส่งเสริม
ให้การสร้างผลงานเป็นไปตามอุปนิสัยของเขาเหล่านั้น
ครั้ง ความลับประการสำคัญของการสอนศิลปะ
ในระดับมีอาชีพคือปล่อยครั้ง ปล่อยให้ให้นักศึกษา
แสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาให้มากที่สุด
ผู้สอนเป็นเพียงเพื่อนที่คอยให้คำปรึกษาและ
กระบวนการสร้างงานบางประการที่ประสบการณ์ที่
เขายังก้าวไปไม่ถึงเท่านั้น ณิชูพงศ์ อุดมกิจ เป็น
ตัวอย่างในสิ่งที่ผมได้กล่าวมาแล้ว ด้วยพื้นเพเดิม
เป็นนักศึกษาที่มาจากกรุงเทพฯ จบการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ความจอบใจอัดที่ปรากฏ
ในผลงานจึงไม่ใช่สิ่งที่ไกลตัว ณิชูพงศ์ นำเสนอผล
งานจิตรกรรมโดยใช้วิธีการเขียนการ์ตูนล้อเลียน
ความสุขอันรื่นรมย์ของคนเมืองที่อยู่กันอย่างแออัด
สารพัดสารพันเรื่องราวความสนุกสนานความเครียด
มุกตลกและสาระของชีวิตจึงเป็นเจตนาที่เขา
ต้องการสื่อผ่านผลงานศิลปะของเขาอย่างอิสระ
คุณค่าในผลงานของ ณิชูพงศ์ ก็คือความสนุกสนาน
ในมุมมองเล็กที่เป็นเหมือนมุกที่ได้ขบคิดจากมุก
เล็กๆ รวมตัวกันเป็นชีวิตของชาวโลกใบนี้

ความหลากหลายอารมณ์ ทั้งในแง่แนว
ความคิดและอารมณ์ความรู้สึกในผลงานโดยนัก
ศึกษาของเราจะไม่จบเพียงเท่านี้ครับ จิรวุฒิ นามสินธุ์
เป็นนักอ่านการ์ตูนตัวยงและผลจากการติดการ์ตูน
งอมแงมได้แปรเป็นผลงานจิตรกรรมอาศัยเค้าโครง
ของรูปทรงและสีสันจากการ์ตูนที่เขาชื่นชอบในรูป
แบบหลักการองค์ประกอบของศิลปะของตัวเอง
ในผลงานที่มีขนาดใหญ่ขึ้นนำใบหน้าของตนมาเป็น
ตัวนำเสนอเป็นผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยกลมกลืน
เข้ากับสังคมของวัยรุ่นเขาเวลานี้ปัจจุบันเป็นอย่างดีที่
ต้องมีพระเอก (The hero) ประจำใจของตนเอง

อาชีพการทำสวนยางก็เป็นอีกหนึ่งเรื่องครับที่ หฤทัย มุสิกวรรณ นำมาเป็นต้นของความคิดและมี แรงบันดาลใจจากครอบครัวและสิ่งที่ได้พบเห็น หฤทัย ได้สกัดเอาเพียงพื้นผิว (Texture) และร่องรอยบางอย่าง เช่นร่องรอยการถูกรีดของต้นยางมาเป็นสื่อ ในการแสดงออกของเขาสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ หฤทัยได้ทดลองนำแผ่นสังกะสีที่เป็นโลหะมีความ มันวาวใช้กระบวนการชุบขีด ตอกคุดทำให้เกิดเป็น พื้นผิวใหม่จากนั้นเป็นกระบวนการทำงานที่เป็น เทคนิควิธีการทำงานที่เขาคิดค้นใหม่โดยงานของ หฤทัย ไม่มีร่องรอยการระบายสีด้วยพู่กันให้เห็น แม้แต่น้อยทุกกระบวนการวิีเป็นการใช้กรรมวิธีการ ทำงานภาพพิมพ์มาผสมผสานจนเกิดผลทางสายตา เป็นที่น่าพอใจ

หฤทัย มุสิกวรรณได้รับการคัดเลือกให้เป็น ตัวแทนเยาวชนไทยผู้มีผลงานดีเด่นให้ไปศึกษา ดูงานที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประมาณ 1 เดือน ในปี พ.ศ.2549 ที่ผ่านมารับ

สุดท้ายที่ผมประสงค์จะเล่าเรียงสู่กันฟังผล งานที่น่าสนใจของลูกหลานเราในรอบนี้คือ สุไรดา มะคาเร็ง สร้างผลงานจิตรกรรมโดยใช้ภาพหญิง สาวล้มตัวลงนอนพุบหน้าลงกับพื้นท่ามกลางเปลวเพลิงอันร้อนระอุ ผมคงไม่ต้องเล่าอย่างละเอียดนะ ครับว่าผลงานชิ้นนี้ผู้สร้างกำลังคิดถึงอะไร ตัวเขา คิดอย่างไร และมีความสอดคล้องกับความเป็นจริง ในสถานการณ์จังหวัดภาคใต้ชายแดนของเราอย่างไร

ผมขอฝากคำกล่าวของศาสตราจารย์ ชลุด นิมเสมอ สำหรับท่านผู้อ่านไว้ดังนี้ครับ

การชื่นชมศิลปะ ที่แท้ก็คือการรับ ประสบการณ์อันเข้มข้นของศิลปินมาเป็นของเรา ต้อง ยอมรับว่าศิลปินเขามีความสามารถมากกว่าเราใน การรับอะไรๆ จากรอบตัวเขา เขาคูยกกับตันไม่รู้เรื่อง เขาเข้าใจภาษาของจักรวาล เขารับและแปลความ หมายของพลังชีวิตและพลังจิตวิญญาณของทุกสิ่งและ ถ่ายทอดผ่านสื่อผ่านภาษาที่พวกเรารับรู้ได้ เขา มีหน้าที่อย่างนั้นโดยเฉพาะ เพราะพวกเขาเกิดมา เพื่อรับ แปล ตีความในสิ่งเร้นลับทั้งหลายที่คอย สะกิดและก่อความไม่สงบขึ้นในจิตไร้สำนึกของทุก ผู้คน และพวกเราจะมีความสุขใจมากเมื่อความลึก ลับนั้นๆ กระจ่างขึ้นด้วยการรับประสบการณ์จาก งานของศิลปินดี ๆ มีความซื่อสัตย์ถ่ายทอดไว้ให้

ประสบการณ์ของศิลปิน ที่แท้ก็คือ ประสบการณ์ร่วมของผู้คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมเดียวกัน และอาจขยายวงข้าม ขอบเขตของวัฒนธรรม ครอบคลุมประสบการณ์ ร่วมของมวลมนุษย์ ศิลปะที่แท้จึงเป็นทั้งสมบัติของ ชาติและของโลก ให้ความหมายได้ทั้งในส่วนเฉพาะ และในส่วนสากล ชลุด นิมเสมอ. (เอกสารประกอบการ สอน: 2550)

ดังได้เล่าและกล่าวอ้างมาทั้งหมดนั้นเป็น ภาระอันรื่นรมย์ของเราชาวคณะศิลปกรรมศาสตร ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หน้าที่หลักของเรา ก็คือสร้างศิลปินดี ๆ มีวินัยและมีความรักในศิลปะ สำนึกในความพอเพียงรู้รับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทำงานโดยไม่ต้องรออารมณ์ (มีคำกล่าวที่ว่าข้ออ้าง ดังกล่าวเป็นคำพูดของคนเกียจคร้าน) ขยันและอดทน ซื่อสัตย์ต่อตนเองต่อสังคมในการสร้างผลงานศิลปะ ดี ๆ ดำเนินชีวิตอย่างมีความหมายมีคุณค่ามีความ งดงาม ตั้งแต่ตัวตนไปจนถึงจิตใจและสิ่งที่เขาสร้าง ทำมันขึ้นมา ตามคติความเชื่อและความศรัทธาของ คนที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้... บ้านของศิลปิน

เอกสารอ้างอิง

ชลูด นิมเสมอ. 2550. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาสัมมนาศิลป์ไทย.

รอนดา เบิร์น: เขียน; จิระนันท์ พิตรปรีชา:แปล. **The secret** เดอะซีเคร็ต. 2550.กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

